

УДК 378:662(477-25):655 "1941/1945"

Галина Лоза,

здобувач кафедри видавничої справи та редагування
НТУУ "КПІ", завідувач редакційно-видавничого
відділу ВПІ ВПК "Політехніка"

Видавнича діяльність Київського політехнічного інституту під час Великої Вітчизняної війни (1941—1945)

У статті висвітлено стан видавничої діяльності Київського політехнічного інституту періоду 1941—1945 років.

Ключові слова: видавнича діяльність, науково-навчальні видання, вітчизняне друкарство, вища освіта, КПІ.

Історія виникнення видавничої діяльності та шляхи її розвитку в Київському політехнічному інституті (КПІ), потреба введення до науково-освітнього простору різних аспектів книговидавництва як свідчення нерозривного поступу вищої освіти й видавничої діяльності КПІ в підготовці інженерів технічної галузі з урахуванням змін на певних історичних етапах зумовили актуальність цього дослідження. Мета розвідки — висвітлення подій, явищ і фактів, які відіграли значну роль у розвитку видавничої діяльності Київського політехнічного інституту періоду Великої Вітчизняної війни, з'ясування місця та значення університетської видавничо-поліграфічної справи в розвитку вітчизняної науки, освіти й видавничої галузі. *Об'єктом* дослідження є діяльність Київської політехніки у 1941—1945 рр., *предметом* — видавнича діяльність у зазначений період. *Матеріалом* дослідження стали організаційні й розпорядчі документи (статут, накази, постанови, положення, інструкції, протоколи, директиви, доповідні, штатні розклади, довідково-інформаційні документи (телеграми, телефонограми, радіограми, довідки, доповідні та пояснювальні записки, резолюції, звіти), листи-прохання та відповіді на них, листи-пропозиції, листи-нагадування, листи-підтвердження, супровідні листи, документи з господарської діяльності, договори, обліково-фінансові документи (акти приймання-передавання, накладні, доручення, розписки, доповідні записки, списки та переліки, відомості, квитанції, кошториси), протокольні вимоги щодо організації та методики навчального процесу, програми, тези доповідей, документальні та науково-літературні джерела. Окрему групу становлять документи Київського державного архіву, друковані фонди з досліджуваної проблематики, статистичні збірники та періодичні видання, які дали змогу відтворити основні напрями та результати видавничої діяльності Київського політехнічного інституту зазначеного періоду. *Новизна* роботи: вперше в історії вітчизняного друкарства розглянуто видавничу діяльність у вищому технічному навчальному закладі, на прикладі Київського політехнічного інституту, під час Великої Вітчизняної війни як невіддільної складової підготовки інженерів технічних спеціальностей.

У Київському політехнічному інституті, як і в інших вишах, початок війни збігся із закінченням навчального року: відбулася екзаменаційна сесія, студенти молодших курсів склали перевідні іспити, випускники захищали дипломні проекти [28].

Звістка про війну всіх згуртувала, викладачі та студенти інституту стали на захист Батьківщини [28]. Добро-

вільно вступили та були мобілізовані до лав Червоної Армії та флоту 650 студентів, викладачів і співробітників інституту [1, с. 283; 4; 17].

Перед вищою школою постало завдання перебудувати свою діяльність відповідно до умов воєнного часу, пов'язати її з практичними потребами оборони країни. У перший тиждень війни у вишах відбулися спеціальні засідання і наради щодо перебудови їхньої роботи на воєнний лад, намічались та обговорювалися конкретні заходи і плани. Колективи навчальних закладів узялися за виконання актуальних завдань оборонного значення [1, с. 291].

Архівні документи свідчать, що у цей час друкарня інституту працювала на повну потужність. За штатним розкладом адміністративно-технічного персоналу вона мала завідувача, редактора, коректора, бухгалтера, "комірника-обліковця", прибиральницю [12; 13; 14; 15; 18]. Робочий день розпочинався з 9-ї години і тривав до 18-ї [16].

У відділі машинного бюро (машбюро) розмножували матеріали на друкарській машинці, коректор друкарні узгоджував з авторами неточності й розбіжності з оригіналами текстів, перевіряв їх для склографа. Через велику завантаженість замовленнями з усіх відділів інституту було встановлено терміни їхнього виконання. Підписані до друку праці здавали до машбюро інституту. Бухгалтерія не брала рахунки до сплати за друкування текстів сторонніх осіб. Увесь цей процес контролював завідувач друкарні КПІ [18; 28].

У зв'язку з навальним наступом німецько-фашистських військ і загрозою тимчасової окупації частини території СРСР для держави життєво важливим було забезпечити своєчасну евакуацію населення, промислових підприємств і матеріально-культурних цінностей на Схід [1, с. 291]. Наприкінці червня 1941 р. інститут одержав розпорядження про підготовку до евакуації. У серпні—вересні 1941 р. демонтували найцінніше лабораторне обладнання для перевезення залізничним і річковим транспортом. Частину співробітників інституту разом зі спеціалістами Академії наук та Інституту енергетики АН УРСР перевели до Харкова, потім, у 1942 р., до Челябінська [7, с. 32—108].

За рішенням уряду розпочалася евакуація Київського індустріального інституту (КІІ), який тоді називався КПІ, до Ташкента [7, с. 116—153]. Лабораторне обладнання, яке надійшло залізницею на товарну станцію столиці Узбекистану, було оформлено актами передавання, що засвідчують описи прийнятого на факультеті обладнання для гідрологічної, хімічної, теплотехнічної та ливарної лабораторій та рапорт заступника директора Середньоазійського індустріального інституту (САІІ) [9].

Попри великі труднощі перевезення персоналу інституту в глибокий тил на Схід країни, за період змушеного простою через евакуацію, яка тривала до 12.12.1941 р., професорсько-викладацькі кадри навчального закладу забезпечили заробітною платнею, підйомними на витрати за надкласимальне навантаження, студентів — стипендією, навчальним і науковим обладнанням. Навіть за підготовку та написання навчальної літератури деякі викладачі отримали авторський гонорар (наприклад, Т. Гизиди — 5300 крб) [2; 10; 24; 29; 30; 31].

Інші ВНЗ, перебазовані у східні райони країни, з тих чи інших причин були об'єднані зі спорідненими інститутами братніх республік, деякі влилися в них і діяли на правах самостійних факультетів або відділень [1, с. 299]. Тож, відповідно до наказу Всесоюзного Комітету зі справ вищої школи, тимчасово (на період війни) Київський індустріальний інститут з основним складом науково-педагогічних кадрів і найціннішим обладнанням об'єднали із Середньоазіатським індустріальним інститутом (Ташкент) під загальною назвою "Середньоазіатський індустріальний інститут" (САІ) [1, с. 301; 21; 29; 30; 31]. У його складі функціонували 4 факультети і 12 кафедр, на яких навчалася 31 група студентів другого—п'ятого курсів. Тоді ж було створено два нові факультети (механічний і спеціальний), розширено енергетичний і хіміко-технологічний, розпочалося додатково навчання за десятима спеціальностями [5; 21]. Контингент студентів становив 750 осіб, навчальний процес забезпечували 10 професорів, 31 доцент, 18 асистентів, 10 аспірантів [23; 33].

Колектив киян зробив посильний внесок у підготовку інженерів для народного господарства та оборони країни. Зберігши основний склад професорів та викладачів, частину цінного майна, інститут розпочав заняття, які проходили переважно у вечірні години. Навчальний заклад працював за загальною програмою, уточненими навчальними планами та спеціальностями згідно з кошторисом та штатним розкладом [23; 33].

Велику увагу приділяли змісту навчальної роботи, організації навчального процесу. Розробляли і виконували розклади занять, за звичним ритмом проводили складання заліків, налагоджували контроль за проведенням консультацій, лабораторних робіт, рецензували дипломні проекти, керували практикою, організували додаткові заняття для тих студентів, які мали перерву в навчанні [1, с. 309; 33].

Постійно відчувалася гостра нестача навчальних посібників і підручників, устаткування, інвентаря для організації кабінетів та лабораторій [1, с. 305]. Тому для засвоєння матеріалу студентам часто доводилося користуватися лише конспектами. Лекції читалися так, щоб слухачі могли докладно записати їхній зміст. Окрім того, кафедри проводили роботу з видання конспектів лекцій, тиражування окремих розділів і підручників, а також виготовляли своїми силами необхідні навчальні посібники та наочне приладдя [1, с. 310]. Незважаючи на важкі воєнні часи, держава виділяла кошти на придбання навчальної технічної літератури [24].

Важливим завданням інституту була організація навчально-методичної роботи студентів. Труднощі полягали в тому, що навчальні програми, затвержені у 1941 р., потрібно було адаптувати до нових умов. Київському колективу викладачів довелося усувати суттєві прогалини в організації навчального процесу САІ: програми було переглянуто згідно з вимогами воєнного часу і місцевими умовами. Так, відмінність викладання дисциплін у САІ від навчальної практики та методики КП й нестача підручників зумовили потребу в кінці 1942 р. випустити для студентів енергетичного факультету посібник-конспект "Схеми коммутацій", який використовували шість навчальних груп і студенти-дип-

ломники. Видання складалося із 16 креслень загальним обсягом 80 тис. друківаних знаків. Віддрукувати рукопис не було можливості, тому працю розмножили на друкарській машинці, а студенти скопіювали креслення, вписали формули і зробили коректуру видання [32, с. 2].

У 1943 р. на друкарській машинці розмножували конспект лекцій "Основные расчетные формулы" А. Орловського, завдяки чому студенти отримали посібник для дипломного проектування загальним обсягом 60 тис. друк. знаків. Так само розтиражували й конспект лекцій "Расчет защиты замыкания генераторов..." та курс "Релейная защита" [7, с. 42].

До навчальних планів та програм було введено нові дисципліни, які не вивчали в Середньоазіатському індустріальному інституті. Авторський колектив, очолюваний професором В. Ізбековим, підготував посібник для практичних занять із загальної хімії, а професор С. Рудник — декілька навчальних посібників з технології машинобудування [5, с. 82]. Наприклад, написання підручника "Теория экономического использования станков и режущих инструментов, методика ее применения в серийном и массовом производстве" поліщило викладання курсу "Технология машиностроения" [7, с. 116—129].

Навчалися студенти і за науковими працями цього автора: монографією та його науковими статтями. Одна з них 1943 р. вийшла в одинадцятому томі "Научных трудов КПИ". Пізніше роботи, написані в Ташкенті професором С. Рудником, друкували в "Известиях КПИ", ювілейному збірнику, де до окремих праць надавали анотації, про що йдеться в монографії "Основы теории фрезирования", написаній 1943 р. і надрукованій через два роки [7, с. 116—129].

Напрацьовані наукові матеріали в Ташкенті випускали у вигляді брошур, де викладачі надавали свої рекомендації, консультували, виступали експертами. Пізніше, у 1945 р., апробовані в такий спосіб матеріали надрукували у четвертому томі збірника "Известия КПИ" [7, с. 17—177]. Загальна картина науково-навчальної літератури відображена у таблиці.

Викладачі та студенти КП разом з науковцями Дніпропетровського фізико-технічного інституту займалися науковою роботою в Магнітогорську. Її результати було надруковано у четвертому томі (1946) наукового збірника "Сообщения научно-исследовательских работ КПИ" [7, с. 51]. Наприклад, над монографією "Гидравлические приводы станков" (обсягом 35 друк. арк.) розпочинали працювати в Харкові, а закінчили — в Москві. Згодом вона вийшла друком у збірнику механічного факультету Київського індустріального інституту [6; 7, с. 102].

Новий етап розвитку інституту розпочався з поверненням основної частини колективу з евакуації. У травні—червні 1944 р. під час реевакуації КП з Ташкента до Києва відділили Середньоазіатський індустріальний інститут від Київського індустріального, і в червні—серпні він повернувся до Києва (155 співробітників, 17 аспірантів, 500 студентів, 30 службовців, 760 членів сімей) [26, с. 33]. На 1 січня 1944 р. особовий склад КП нараховував 32 викладачі-професори; 17 завідувачів кафедр, 5 професорів кафедр, 48 доцентів кафедр, 12 старших викладачів, 42 асистенти [27; 34]. Інститут було внесено до списку найважливіших промислових і транспортних вищих навчальних закладів країни [5, с. 81].

Усі зусилля колективу було спрямовано на відновлення матеріально-навчальної бази інституту. Провели ремонтно-будівельні роботи, належним чином упорядкували територію, навчально-виробничі приміщення та гуртожитки, житлові будинки, фабрику-кухню, парк, організували підсобне тваринницьке та птахівницьке господарство [25; 27].

У цей час було чимало зроблено для забезпечення студентів підручниками і навчальними посібниками. Управління з навчальних закладів турбувалось про придбання навчальної літератури на суму 150 тис. крб [20].

Уже в післявоєнний період у видавництві "Радянська школа" було надруковано навчальний посібник О. Астахова "Лабораторные и практические занятия по неорганической и общей химии" (20 друк. арк.), працю "Классы и реакции неорганических веществ" (13 друк. арк.) [6; 7, с. 65].

У цей час надійшло клопотання колективу інституту КПІ про поновлення попередньої назви — КПІ [25, с. 43], тож за наказом № 289 від 04.06.1944 р. Київський індустріальний інститут було перейменовано в Київський політехнічний інститут [19, с. 47].

Після реевакуації в КПІ розпочався новий навчальний рік у встановлений урядом термін — 1 жовтня 1944 р. На той час у виші функціонувало вісім основних факультетів, на яких навчалось 1755 студентів, підготовче відділення, 43 кафедри [1]. У листопаді 1944 р. Раднарком УРСР прийняв постанову "Про забезпечення вузів УРСР підручниками", уже у 1944—1945 навчальному році за централізованими рознарядками бібліотеки вищої школи одержали 12 500 пр. нових підручників [1, с. 365].

Наукова діяльність того періоду була відображена в сотнях окремих наукових праць, експертиз і консультацій, десятках навчальних посібників, монографіях [8, с. 146—147]. Наукові теми на 1945 р. (а їх розроблялося на кафедрах 78) розподілялися за такими напрямками: експериментальні — 25, теоретичні — 24, навчальні посібники — 16, дисертаційні — 14. У другій половині півріччя активізувалась робота 12 наукових гуртків, у яких було задіяно 160 студентів. Вони, як і викладачі, друкували результати досліджень у наукових збірниках [3, с. 1—18].

Знову виникла потреба в інститутській друкарні та видавництві. У пропозиціях щодо цього заступник директора КПІ з науково-навчальної роботи запропонував внести до видавничої структури креслярів, копіювальників, друкарок, фотографа, світлокопіювальників, склогографістів, а також допоміжний персонал для "практичної необхідності" [3, с. 20].

Поліграфічна база інституту не мала математичного шрифту, переважна частина навчальних посібників, монографій була в рукописах, хоча видання навчальної літератури для студентів фінансувалося на 100% [3, с. 1—18].

Директор друкарні КПІ отримав у Раднаркомі УРСР друкарські машини: "американку, різальну, плоскодрукарську, а також російський, український та латинський шрифти" [11; 22]. 1 серпня 1945 р. відповідно до Постанови Ради Народних Комісарів СРСР від 29.07.1945 р. № 1541 вийшов перший том збірника "Праці КПІ" [11; 22].

Яскравим свідченням успіхів науковців у розвитку видавничої справи були річні премії за найкращі підручники, науково-навчальні посібники, монографії, теоретичні та прикладні роботи наукових співробітників. Переможців таємним голосуванням визначала Вчена рада інституту. Так, перша премія була 15 тис. крб, друга — 10 тис. крб [11; 22].

Отже, спираючись на навчальні джерела, архівні матеріали, наукові праці, доцільно відзначити надзвичайно важливий внесок професорсько-викладацького складу у розвиток видавничої справи інституту протягом Великої Вітчизняної війни (див. табл.). Його викладачі, вчені проводили значну наукову роботу, готували підручники та навчальні посібники. Все це сприяло зміцненню дисципліни, чіткому виконанню навчальних завдань, підвищенню успішності.

Таблиця

Науково-навчальна література, надрукована у 1941—1945 роки

Ч.ч.	Назва та рік видання	Автори	Назва кафедри	Друк
1941—1942 рр.				
1	Схеми коммутаций: учебник-конспект	Колектив авторів	Енергетичний факультет	Множили на друкарській машинці 1941 — кінець 1942 р.
2	Конспект лекцій курсов для теплотехників	Колектив авторів	Кафедра теплотехніки	Друкували брошурами в Ташкенті 1941—1942 рр., потім у "Віснику "КПІ", т. 4. — 1945 р.
1943 р.				
3	Расчет защиты замыкания генераторов: учебное пособие для дипломного проектирования	А. В. Орловський	Кафедра електричних вимірювань	Множили на друкарській машинці
4	Основные расчетные формулы: конспект лекций	А. В. Орловський	Кафедра електричних вимірювань	Множили на друкарській машинці
5	Релейная защита: конспект лекций	А. В. Орловський	Кафедра електричних вимірювань	Множили на друкарській машинці
6	Лабораторные и практические занятия по неорганической и общей химии: учебное пособие	О. І. Астахов	Кафедра неорганічної хімії	Підготовлено в Ташкенті. Вийшла після війни у вид-ві "Радянська школа"
7	Классы и реакции неорганических веществ: учебное пособие	О. І. Астахов	Кафедра неорганічної хімії	Підготовлено в Ташкенті. Вийшла після війни у вид-ві "Радянська школа"
8	Гидравлические приводы станков: учебное пособие	Колектив авторів	Механічний факультет	Розпочинали в Харкові, закінчили в Москві, вийшла у збірнику мех. ф-ту окремими випусками
1943—1944 рр.				
9	Упрощенный расчет токов короткого замыкания	Доц. Г. М. Городецький	Кафедра електричних вимірювань	—
10	Атлас схем электрического управления металлообрабатывающих станков (Схемы роз'яснення к американским, английским, немецким металлообрабатывающим станкам, применяемым в промышленности)	М. М. Васильєв	Кафедра різання інструментальних машин	—

11	Электролиз воды: учебное пособие	Проф. Воронін	Кафедра технології електрохімічної промисловості	—
12	Приближение схемы замещения короткозамкнутой цепи	доц. А. В. Будницький	Кафедра електричних вимірювань	—
13	Основные принципы перевода немецкой технической литературы	Колектив авторів	Кафедра іноземної мови	—
14	Немецко-русский словарь	Доц. Агаркова, ст. викладач Скрипко	Кафедра іноземної мови	—
15	Радиальные турбодетандеры: учебное пособие	Проф. Сухомел	Кафедра гідравліки та гідромашин	—
16	Методы измерения неэлектрических величин электрическими способами: учебное пособие	Проф. П. В. Окулов	Кафедра електричних вимірювань	—
17	Теория механизмов и машин. Ч. 1. (Кинематика механизмов): учебное пособие	Доц. канд. тех. наук Кореняко	Кафедра теорії механізмів і машин	—
18	Номограммы в количественном анализе	Асист. Н. С. Шуб	Кафедра аналітичної хімії	—
19	Теория сталеплавильного процесса: учебное пособие	академік М. М. Доброхотов	Кафедра теорії механізмів і машин	—
20	Технология машиностроения: учебное пособие	Проф. С. С. Рудник	Кафедра технології машинобудування	Вийшла у Ташкенті 1943—1944 рр., потім у "Віснику КПІ"
21	Теория экономического использования станков и режущих инструментов, методика ее применения в серийном и массовом производстве: конспект лекций по курсу "Технология машиностроения"	Проф. С. С. Рудник	Кафедра технології машинобудування	Вийшла у збірнику "Научные труды КПИ", 1943 р., 11 т; "Известиях КПИ", ювілейному збірнику
22	Основы теории фрезирования: монография	Проф. С. С. Рудник	Кафедра різання інструментальних машин	Написано у 1943 р., доопрацьовано протягом 1943—1944 рр. Вийшла у збірнику "Научные труды КПИ" у 1945 р.
23	Динамика фрезирования: учебное пособие	Проф. С. С. Рудник	Кафедра різання інструментальних машин	—
24	Методика выбора станка, резца и режима резания при токарной обработке: учебное пособие	Проф. С. С. Рудник	Кафедра різання інструментальних машин	—
25	Руководство к лабораторным работам по общей и неорганической химии: учебное пособие	Доц. О. І. Астахов, доц. Г. М. Городецький	Кафедра неорганічної хімії	—
26	Классы неорганических соединений. Химическая формула. Химическая реакция: учебное пособие	Доц. О. І. Астахов, доц. Г. М. Городецький	Кафедра неорганічної хімії	—
27	Практикум практических занятий по общей химии	Доц. О. І. Астахов, доц. Г. М. Городецький	Кафедра неорганічної хімії	—

Список використаної літератури

1. *Вища школа Української РСР (1917—1967 рр.)* : у 2 ч. / за ред. В. І. Пітова. — К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1967. — Ч. 1 : (1917—1945 рр.). — 396 с.
2. *Доповідна записка головного бухгалтера КП.* — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 1, с. 2.
3. *Звіт про дослідну роботу за 1945 р.* — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 308, оп. 10, сп. 2, с. 21.
4. *Київський політехнічний інститут* : краткий ист. очерк (1898—1973). — К. : КПИ, 1973. — 35 с.
5. *Київський політехнічний інститут* : нарис історії / Г. Ф. Беляков [та ін.]. — К. : Наук. думка, 1995. — 320 с.
6. *Книга* регистрації поступлення научних трудов к печати за 1945—1956 гг. — Киев. гос. арх. — Ф. Р. 308, оп. 10, дело 8, с. 55.
7. *Короткі відомості про виконану роботу для промисловості й науково-дослідної роботи в період окупації в м. Ташкенті за 09.08.1942—01.09.1944 рр.* — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 39, т. IV.
8. *Матеріали* (програми, протоколи, отчеты, тези и докл.) ювілейної научної сесії, посвященної 50-летию ин-та, состоявшейся 9.11.1948—18.11.1948 г. — Киев. гос. арх. — Ф. Р. 308, оп. 10, дело 31, с. 389.
9. *Матеріали* (накази, протоколи, постанови, директиви, доповідні та ін.) про злиття Київського індустріального інституту з Середньоазіатським індустріальним інституту (19.06.1941—20.12.1941 рр.). — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 1, с. 12.
10. *Матеріали, постанови, директиви, накази* Всесоюзного Комітету у справах вищої школи при РНК СРСР і УРСР (03.01.1944—11.08.1944 рр.). — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 3, с. 62.
11. *Наказ № 340* Всесоюзного комітету зі справ вищої школи при Раді Народних Комісарів від 10.07.1945 р. "Про заходи відбудови і розвитку КПІ". — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 12, с. 30.
12. *Наказ № 26* від 16.01.1941 р. — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 1431, оп. 1, сп. 49, с. 50.
13. *Наказ № 36* від 23.01.1941 р. — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 1431, оп. 1, сп. 49, с. 77.
14. *Наказ № 49* від 31.01.1941 р. — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 1431, оп. 1, сп. 49, с. 100.
15. *Наказ № 52* від 31.01.1941 р. — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 1431, оп. 1, сп. 49, с. 106.
16. *Наказ № 65* від 11.02. 1941 р. — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 1431, оп. 1, сп. 49, с. 138.
17. *Наказ № 76* Київського міського комісаріату "Про приписку до призовних відділів громадян 1923 р. народження". — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 1431, оп. 1, сп. 49, с. 1.
18. *Наказ № 94* від 28.02.1941 р. — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 1431, оп. 1, сп. 49, с. 196—215.

19. *Наказ* № 289 від 04. 06.1944 р. "Про перейменування Київського індустріального інституту в Київський політехнічний інститут". — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 3, с. 47.
20. *Наказ* Комітету по вищ. шк. при РНК СРСР № 3 від 02.01.1944. "Про підготовку інженерних кадрів для Наркомхімпрому у вузах". — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 3, с. 1—8.
21. *Наказ* по Середньоазіатському індустріальному інституту від 17.09.1941 р. — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 1, с. 4.
22. *Накази* Всесоюзного Комітету зі справ вищої школи при РНК від 08.01.1945—25.12.1945. — Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 12.
23. *Переписка* с учебными заведениями : смета и штаты КИИ. — Киев. гос. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, дело 1, с. 3.
24. *План* прийому-передачі справ КП САП. — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 1, с. 2.
25. *Постанова* № 602 РНК УРСР від 29.04.1944 р. "Про заходи з підготовки до навчального 1944—1945 рр." — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 3, с. 43.
26. *Приказ* Всесоюзного Комітету по делам высшей школы при СНК СССР № 58 от 22.02.1944 г. "О мероприятиях по укреплению высших учебных заведений подведомственных Комитету по делам высшей школы". — Киев. гос. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, дело 3, с. 12.
27. *Приказ* Всесоюзного Комітету по делам высшей школы при СНК СССР № 141 от 15.04.1944 г. Москва "О реэвакуации КИИ из г. Ташкента в г. Киев". — Киев. гос. арх. — Ф. Р. 08, оп. 13, дело 3, с. 33.
28. *Приказы* по КПИ за 1941 г. — Киев. гос. арх. — Ф. Р. 1431, оп. 1, дело 49, с. 289.
29. *Протокол* № 1 засід. комісії зі злиття КП в СІП від 15.10.1941 р. — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 1, с. 6.
30. *Протокол* № 2 засідання комісії зі злиття КП в САП від 10.12.1941 р. — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 1, с. 2.
31. *Протокол* № 3 засідання комісії зі злиття КП в САП від 20.12.1941 р. — Київ. держ. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 1, с. 2.
32. *Статті*, написані викладачами інституту за 1947 р. — Київ. держ. арх. Ф. Р. 308, оп. 13, сп. 39.
33. *Штатное* расписание административно-управленческих расходов на 1942 г. — Киев. гос. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, дело 2, с.10.
34. *Штатное* расписание административно-управленческих расходов на 1944 г. Смета по реэвакуации из Ташкента. — Киев. госуд. арх. — Ф. Р. 308, оп. 13, дело 8, с. 45.

В статтє освещено состояние издательской деятельности Киевского политехнического института периода 1941—1945 гг.

This article focuses on the status of publishing activities of Kyiv Polytechnic Institute during 1941—1945.

Надійшла в редакцію 13 квітня 2013 року